

- **Téma:** láska a pomsta, krysařův život, ztráta iluzí a smyslu života
 - **Motiv:** láska, pomsta, iluze, sobectví, povrchnost, touha, sebevražda, krysa
 - **Časoprostor:** smyšlené německé městečko Hammeln (Sasko), středověk (odehrává se v krátkém časovém úseku) → děj vychází ze staré saské pověsti
 - **Kompoziční výstavba:** chronologický postup (v jedné části retrospektivní - Krysař vzpomíná na hezké chvíle s Agnes); zřetelná gradace na konci příběhu; členěno do 26 krátkých číslovaných kapitol + mnoho odstavců;
 - **Literární druh:** epika
 - **Literární žánr:** novela (= jednoduchý příběh v kratším časovém úseku než román)
-

- **Vypravěč:** er-forma; vypravěč vševědoucí, autorský, objektivní; styl vypravěcí, popisný, charakterizační i úvahový (prostřednictvím krysaře)
 - **Postavy (hlavní/vedlejší, kladná/neutrální/záporná):**
 - Krysař - typický romantický hrdina, nemá identitu, je záhadný a díky svému povolání je vyvržen ze společnosti, po smrti Agnes se chce celému městu pomstít a je ochoten zabít všechny i sebe; miluje Agnes; má píšťalu
 - Agnes - mladá krásná; milenka Krysaře a zároveň dlouhého Kristiána; miluje Krysaře
 - Dlouhý Kristián - majetnický; milenec Ágnes; chce si získat Ágnes skrze peníze; neví o krysaři a Ágnes
 - Sepp Jörgen - chudý, opožděný rybář, který je vyvržencem pro svou zaostalost, i přesto je to ale hodný člověk, který má srdce na správném místě, symbolizuje čistou duši - dá přednost dítěti před voláním zaslíbeného ráje, představitel nového řádu
 - Konšelé Strumm a Frosch - chamtiví, podolí, neschopní, dodržet slib
 - **Vyprávěcí způsoby:** přímá řeč jednotlivých postav i nepřímá
 - **Typy promluv:** dialogy, monology + vnitřní monology - sledujeme pocity jednotlivých postav
-

- **Jazykové prostředky a jejich funkce ve výňatku:**
 - spisovný jazyk, pouze české výrazy krátké věty, slova neutrální i citově zabarvená, infinitivy zakončené na -ti a -ci
 - krátké holé věty (rychlý spád)
 - symboly: píšťala - symbol moci, krysy - přetvářka, společenská špína, sedmihradské království - symbol splněných snů, Sepp Jörgen - symbol čisté duše - dá přednost dítěti
 - **SPISOVNÁ SLOVA (neutrální, hovorová, knižní)**
 - archaismy - mbloba, brát zřetele, konšel, jitro, přechodníky, knižní výrazy
 - **NESISOVNÁ SLOVA (obecná čeština)**
 - vyskytují se málo (vůbec)
 - **Tropy a figury a jejich funkce ve výňatku:**
 - řečnické otázky, personifikace, epizeuxis - opakování slov za sebou (zvyšuje naléhavost), inverze - převrácený slovosled, přirovnání
-

- **Kontext autorovy tvorby**
 - Krysař vyšel 1915, časopisecky vycházel už v letech 1911–12 v časopise Lumír pod názvem Pravdivý příběh
 - prvky novoklasicismu (téma z minulosti, nejde o přesné zachycení doby, ale zpodobení nadčasových rysů osudu člověka)
 - prvky symbolismu
- **Literární / obecně kulturní kontext**

- Česká literatura na přelomu 19. a 20. století
- anarchističtí buřiči
 - český literární směr přelomu 19. a 20. století
 - návaznost na generaci 90. let 19. století – Českou modernu
 - vystupují proti hospodářskému růstu a společenskému pohybu
 - protispolečenská buřiči vyjadřovali v dílech myšlenky satanismu, dekadence a anarchismu (úsilí o neomezenou svobodu člověka, odmítnutí autority státu)
 - vedli bohémský a tulácký způsob života
 - dočasně je spojoval časopis Nový kult (založil Stanislav Kostka Neumann)
 - poezie má charakter osobního prožitku, pohledu na skutečnost, bez iluzí, přirozenější, hovorovější, jasnější jazyk; do veršů vstupuje hovorový jazyk a motiv moderní civilizace
 - Bezruč Petr, František Gellner, Fráňa Šrámek, Karel Toman, Viktor Dyk, Stanislav Kostka Neumann

DĚJ

Do města Hammeln přichází krysař, aby z něj vypudil přemnožené krysy. Zde se ale hluboce zamiluje do mladé Ágnes. Ačkoliv krysař z města všechny krysy vypudí, radní mu nechť jí řádně zaplatit domluvenou částku. Rozzuřený krysař odmítne nižší částku, slíbí jim, že se pomstí a odchází z města. Když se po nějaké době vrátí zpět, v tamější hospodě potkává záhadného cizince - Fausta z Wittenberka, který pracuje pro ďábla. Faustus mu zde poví, že se svou flétnou může dělat daleko lepší věci než jen vyhánění krys.

Krysařova milá, Ágnes zjišťuje, že je těhotná se svým předešlým milencem Kristiánem, kterého již ale nemiluje. Protože má Ágnes výčitky, rozhodne se spáchat sebevraždu skokem do propasti na kopci Koppeln. Když to krysař zjistí je naprosto zničen a protože již nemá další důvod k žití, rozhodne se velmi silně zapískat na svou píšťalu. Všichni lidé z města ho omámeně následovali jako krysy až do propasti, kam následně všichni i včetně krysaře skočili.

V městě Hammeln žil také opožděný rybář Sepp Jörgen, kterému vše vždy došlo až o den později. Krysařovu píšťalu proto uslyší až následující den a také se vydá do propasti. Po cestě však uslyší pláč malého dítěte, které zachraňuje a odchází z města, aby našel někoho kdo se o něj postará.

→ Sepp Jörgen a nemluvně jsou jedinými nezkaženými obyvateli z celého města. Proto na ně píseň nefunguje a oni odcházejí z města jako symbol očištění a začátku nového čistého světa.

VIKTOR DYK (1877 - 1931)

- významný český básník, prozaik, dramatik, publicista a nacionalistický politik
- v mládí jeden z představitelů generace anarchistických buřičů, později nacionalisticky orientovaný autor
- navštěvoval gymnázium v Praze, jedním z jeho učitelů byl Alois Jirásek
- po ukončení právnické fakulty UK pracoval jako novinář
- za svůj život redigoval v časopisu Lumír a byl redaktorem Národních listů
- za 1. světové války se podílel na protirakouském odboji a byl vězněn kvůli své literární činnosti
- po válce pracoval v národně-demokratické straně → zvolen senátorem
- zemřel na srdeční mrtvici v Jaderském moři
- jeho díla obsahují jasnou pintu, využíval paradoxy
- sbírky jsou spojovány s tvorbou skupiny soustředěné kolem časopisu Moderní revue

DÍLO

- psal poezii, prózu, dramata, politickou literaturu, paměti a napsal i jedno libreto
- poezie - básnická sbírka Devátá vlna - jako by předpovídá svou blízkou smrt
- próza - Krysař (novela)
- drama - Zmoudření Dona Quijota

SOUČASNÍCI AUTORA

Fráňa Šrámek

- Stříbrný vítr - impresionistický román, příběh citového dospívání studenta Ratkina
- Splav - básnická sbírka, citové a smyslové opojení a souznění s přírodou

Petr Bezruč

- Slezské písně - básnická sbírka (básně - Maryčka Magdonova, Ostrava...)

Stanislav Kostka Neumann

- Kniha lesů, vod a strání – sbírka české přírodní lyriky, koncipována jako běh roku od zří do dalšího podzimu

František Gellner

- Po nás ať přijde potopa - básnická sbírka, ironicky a vásměšný postoj vůči společnosti